

**AGENȚIA ROMÂNĂ
DE ASIGURARE A CALITĂȚII
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR**

**Evaluarea calității în învățământul
superior și sisteme de asigurare**

Iordan PETRESCU

**Evaluarea externă a studiilor universitare: de
la provocări la perspective**

ANACEC - 25 octombrie 2018

Contextul European privind asigurarea externă a calității în învățământul superior

Obiectivele ale sistemelor de asigurare a calității

- a. **Îmbunătățirea calității** în învățământul superior;
- b. **Protecția consumatorilor** și garanția îndeplinirii standardelor minime;
- c. Furnizarea de **informații independente și de încredere** privind instituțiile și de învățământ superior și calitatea programele oferite de acestea;
- d. Creșterea încrederii în serviciile de educație oferite, care oferă o bază mai bună pentru **recunoașterea studiilor și astfel facilitează mobilitatea academică**;
- e. Sprijină activ colaborarea internațională prin **creșterea încrederii între diferitele sisteme de educație**.

Misiunile declarete ale agențiilor QA

Cinci componente comune:

- 1. colaborarea cu instituțiile de învățământ superior, facilitând acestora responsabilitatea primară în asigurarea calității;**
- 2. considerarea diversității și complexității în furnizarea educației în învățământul superior;**
- 3. dezvoltarea permanentă a propriei expertizei, incluzând actualizarea permanentă a conceptului de calitate în educație;**
- 4. internaționalizarea activităților de bază ale agențiilor de QA;**
- 5. orientarea către nevoile tuturor părților interesate.**

1. Cooperarea Europeană în domeniul calității în învățământul superior

Masificarea și internaționalizarea învățământului superior a generat nevoia de a asigura calitatea proceselor de educație și a dat naștere la înființarea agențiilor independente de asigurare a calității.

Scurt istoric:

- ✓ **1980-1990** masificarea/ internaționalizarea învățământului superior; la început a fost un șoc.....
- ✓ **IIS trebuie să demonstreze, în afara contextului național, că oferă programe de studiu de calitate care sunt certificate și de încredere; noi oportunități**

- ✓ 2000 – s-a creat ENQA (European Network for Quality Assurance in Higher Education) cu scopul de a genera o platformă Europeană de schimburi și suport privind QA;
- ✓ 2004 formarea grupului E4, al celor interesați de QA, (the European Students' Union (ESU), the European University Association (EUA), the European Association of Institutions in Higher Education (EURASHE) and the European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA); proiect European de succes....

- ✓ 2005, Grupul E4 a adoptat Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG); un suport de încredere....
- ✓ EQAR (European Quality Assurance Register) a fost fondat de grupul E4 și a început activitatea în 2008. QA a devenit un succes...

2. ESG - principiile generale privind asigurarea calității în Europa

➤ Versiuni – **procesul Bologna supraîncărcat**

- a) Standardele și orientările europene (ESG), adoptate în 2005, au fost elaborate de către E4;
- b) ESG au fost revizuite și adoptate de Conferința ministerială a EHEA din Yerevan, în mai 2015. Această revizuire a implicat un grup și mai mare de părți interesate: E4 + EQAR + Business Europe, Education International.

➤ Caracteristici – **angajamente cheie**

- ✓ ESG cuprind **principii generice și standarde** care pot fi aplicate diferitelor tipuri de abordare a asigurării calității în diferite contexte naționale;
- ✓ ESG formează baza pentru o **înțelegere unitară a conceptului asigurării calității** la nivel European și constituie suportul construcției încrederii între țări;
- ✓ ESG **nu prescriu** în mod direct modul în care o agenție sau o IIS ar trebui să organizeze sistemul de asigurare a calității, dar oferă orientări privind modul în care standardele pot fi implementate și cerințele acestora pot fi atinse.

➤ Patru principii de bază ale ESG – **onestitate în descrierea stării de fapt**

- I. Instituțiile de învățământ superior sunt **direct responsabile** pentru calitatea proceselor de educație și modul în care asigură calitatea acestora. Aceasta înseamnă că **evaluarea externă a calității** trebuie să țină seamă și să sprijine dezvoltarea unui bun **sistem de asigurare internă a calității** în cadrul instituțiilor evaluate.
- II. Asigurarea calității răspunde **diversității sistemelor de învățământ superior**, instituții, programe și studenți. Un model unic care ar trebui aplicat în toate contextele ar fi total contraproductiv pentru a își atinge obiectivele: **înțelegerea reciprocă și încredere**.
- III. Asigurarea calității trebuie să sprijine dezvoltarea unei **culturi a calității**. Fără participarea tuturor părților interesate în procesele de asigurare a calității, acestea riscă să rămână un exercițiu birocratic gol care are un impact redus asupra îmbunătățirii calității.
- IV. Asigurarea calității ia în considerare **nevoile și așteptările tuturor părților** interesate relevante. Asigurarea calității își menține astfel funcția de garant și protector al drepturilor consumatorilor, sprijinind în același timp îmbunătățirea continuă a calității.

3. EQAR - listă a agențiilor conforme cu ESG

1. Conceptul de registru european al agențiilor de asigurare a calității a fost prezentat la Conferința ministerială a EHEA din 2005;
2. În 2006, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene și-au exprimat sprijinul față de ideea de a institui un registru european al agențiilor de asigurare a calității;
3. EQAR a fost fondat de grupul E4 de alte părți interesate și a devenit operațional în 2008.

❖ Necesitatea înființării registrului EQAR

- ✓ a furniza informații clare și de încredere privind asigurarea calității în Europa și să ofere o bază mai bună pentru încrederea reciprocă; - **proiectul DEQAR**
- ✓ a facilita recunoașterea deciziilor privind asigurarea calității și, astfel, să faciliteze mobilitatea;
- ✓ a reduce oportunitățile de apariție a „Fabricilor de diplome”
- ✓ a furniza decidenților o bază pentru a selecta din registru orice agenție pentru evaluarea externă a calității, dacă este compatibilă cu reglementările naționale.

4. Principalele abordări ale evaluării externe a calității

Obiectivele QA : responsabilitate și îmbunătățite

Acreditare prin care evaluează dacă un program de studiu sau o instituție furnizor de educație îndeplinește un pachet de standarde minime, de obicei conducând la o decizie DA / NU.

Procese de **evaluare**, care sunt orientate spre îmbunătățire și se concentrează pe punctele forte și punctele slabe ale unui program de studiu sau ale unei instituții furnizoare de educație, în care de obicei rezultă recomandări pentru îmbunătățirea proceselor.

Audit, care se concentrează pe evaluarea sistemului intern de asigurare a calității din o instituție furnizare de educație, conduce la sublinierea punctelor forte și a punctelor slabe și recomandări de îmbunătățire.

Evaluarea comparativă a sistemelor externe de asigurare a calității

Cadrul instituțional

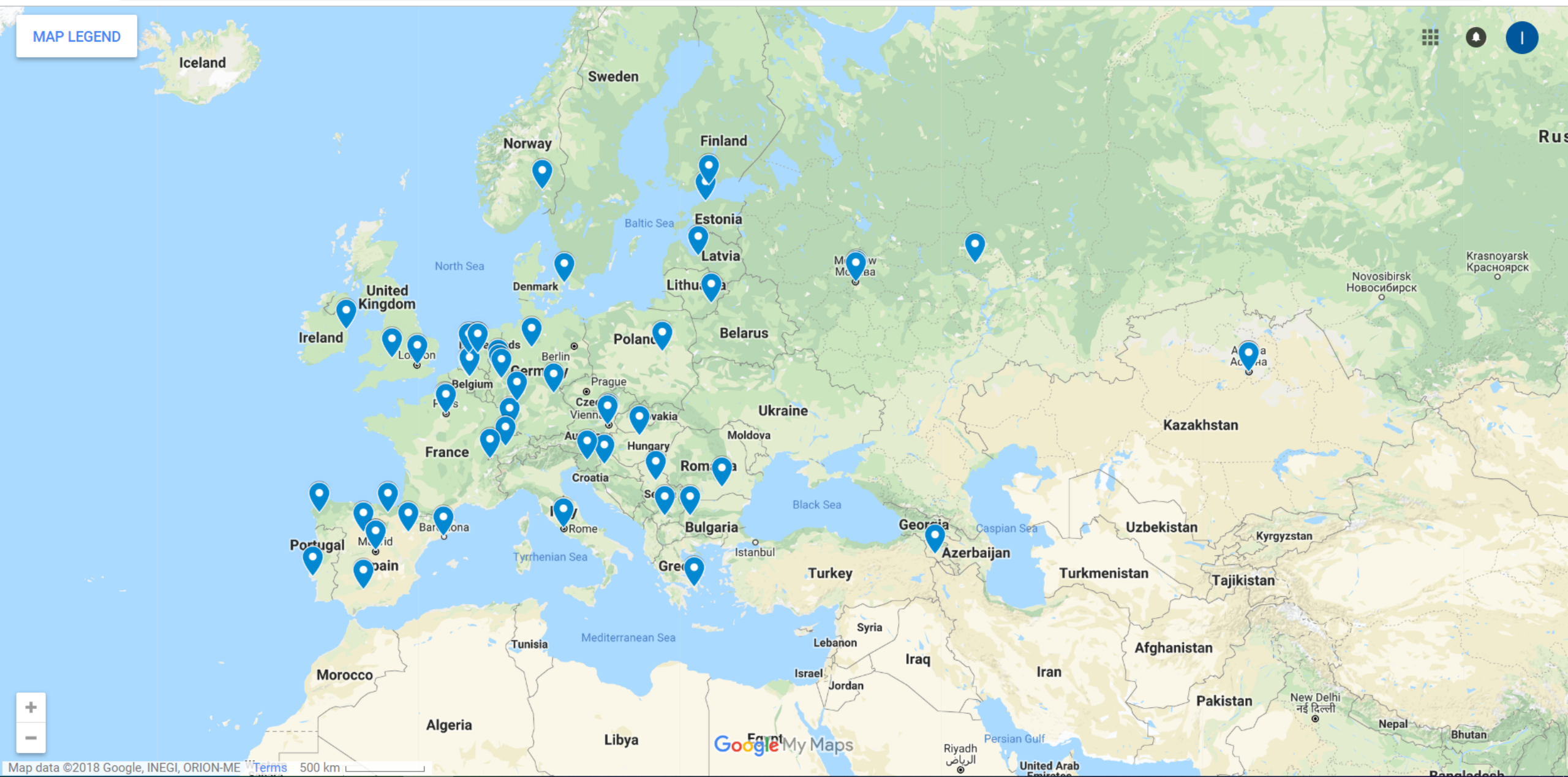
Majoritatea țărilor din UE - **Sistemul național de asigurare a calității** este reprezentat de **o singură agenție**

Urmare a recomandării Consiliului (98/561/ce din 24 septembrie 1998) privind cooperarea europeană în domeniul asigurării calității în învățământul superior și declarația de la Bologna din 1999, ENQA a fost înființată în 2000 ca rețea europeană de asigurare a calității în învățământul superior pentru promovarea cooperării europene în domeniul asigurării calității.

ENQA – asociație europeană cu 52 agenții membre + 56 membri afiliați

- **Anglia – 2 agenții**
- **Belgia -2 agenții**
- **Franța -2 agenții**
- **Germania 7 agenții**
- **Kazakhstan 2 agenții**
- **Olanda – 3 agenții**
- **Rusia – 3 agenții**
- **Spania – 8 agenții**
- **Europa – 2 agenții**

MAP LEGEND

Conformitate cu standardele ESG

Majoritatea agențiilor europene de asigurare a calității sunt membre cu drepturi depline ENQA și înregistrate în EQAR

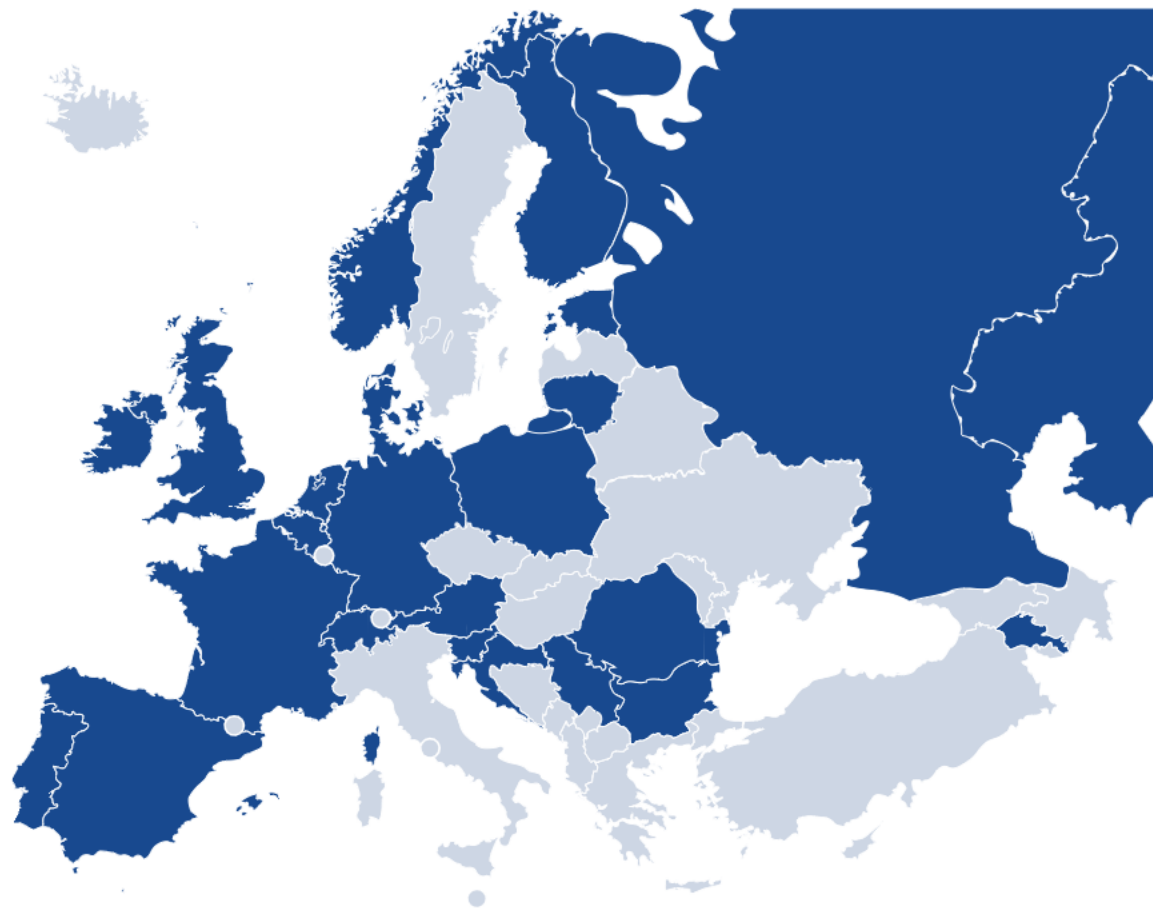
- **EQAR este un instrument de informare publică și deschis pentru toate agențiile de asigurare a calității care operează în Europa;**
- **Registrul conține agențiile europene de asigurare a calității care au demonstrat, printr-o evaluare externă de succes, conformitatea lor substanțială cu standardele și liniile directoare ESG și au solicitat a fi înregistrate în registru. Înregistrate 47;**
- **Principalul obiectiv al EQAR este deschiderea internațională a evaluării externe a calității în învățământul superior și crearea unei piețe libere pentru QA. IIS pot să își aleagă pentru evaluarea externă a calității orice agenție înregistrată în EQAR;**
- **În spațiul EHEA, a fi înregistrat în EQAR este considerată o condiție prealabilă pentru a putea opera în străinătate. Cu toate acestea, la nivel național, obstacole de natură juridică și politică reprezintă bariere în dezvoltarea unei piețe europene a QA. În plus, unele țări au îndoieli dacă criteriile lor naționale de calitate pot fi evaluate în mod corespunzător de către agenții din alte țări.**

- Registered agencies**
- Decisions
- Criteria for inclusion
- Analysis of Decisions
- Application process
- Reporting and renewal
- Complaints
- Former entries

Registered agencies

View as map View as list

Registered Agencies

Metodologii de evaluare

În majoritatea țărilor din UE, este obligatorie acreditarea programelor de studiu. Evaluările instituționale au devenit recent mai frecvente. Dacă acestea vor înlocui integral sau parțial evaluările de programe de studiu, nu este încă evident....

Obiectivul de evaluării: Programe de studiu vs. Instituții de învățământ

- ✓ Rapoartele de țară relevă faptul că doar în câteva țări evaluarea externă a calității se rezumă doar la nivel instituțional; nu examinează individual și programe de studiu (FI, UK);
- ✓ În foarte puține țări obiectul evaluării îl reprezintă numai programele de studiu (PL);
- ✓ Cele mai multe sisteme de asigurare a calității cuprind evaluări externe atât la nivel de programe de studiu, cât și la nivel instituțional;
- ✓ Evaluările instituționale promet costuri mai mici și o "povară administrativă" mai redusă decât evaluările de program;
- ✓ Auditul sau acreditări de sistem ar putea da IIS mai multă autonomie, însă acesta necesită sisteme eficiente de asigurare interne a calității și o "cultură a calității,, în IIS.

Metodologii de evaluare

Domeniul de aplicare al evaluării

Ciclul de evaluare externă a calității este similar pentru toate țările UE și cuprinde patru etape: raportul de autoevaluare al IIS, vizita de evaluare, raportul panelului de evaluatori cu recomandări și activități de monitorizare.

- ✓ În ceea ce privește domeniul de aplicare al evaluării externe, majoritatea criteriilor de calitate sunt similare atât pentru evaluarea programelor cât și pentru cea instituțională;
- ✓ Specific evaluărilor instituționale sunt acei indicatori de calitate care se referă la strategia IIS, la politicile sale de asigurare a calității și a modului de implementare al acestora;
- ✓ Specific evaluărilor de programe de studiu sunt criteriile de calitate privind concepția și implementarea unui anumit program de studiu.

Criterii de calitate pentru evaluarea instituțiilor de învățământ superior

- a) Strategia IIS și managementul academic/administrativ;
- b) Strategia și procedurile de asigurare a calității;
- c) Legăturile între asigurarea internă a calității și structurile IIS;
- d) Definirea clară a rolurilor și responsabilităților tuturor structurilor din IIS;
- e) Programe de studiu (concepere, implementare)

Criteria de calitate pentru evaluarea instituțiilor și programelor

- ✓ Alinierea la Cadrul Național al Calificărilor și alte cerințe legale;
- ✓ Selecția studenților, evaluarea (incl. verificarea rezultatelor învățării), suportul studenților, diplomele acordate la absolvire;
- ✓ Resurse de personal, spații de predare/învățare, echipamente, facilități și finanțare;
- ✓ Cercetarea relevantă în domeniile didactice, legăturile dintre cercetare și predare;
- ✓ Menținerea unui nivel ridicat de calitate în cazul cooperării cu alți parteneri;
- ✓ Colectarea datelor, raportarea, monitorizarea, legătura dintre sistemul de asigurare internă a calității și îmbunătățirea sistematică a educației;
- ✓ Furnizarea de informații (studenți, public)

Criterii de calitate pentru evaluarea programelor

- ✓ **Conținutul programului de studii (curriculum);**
- ✓ **Rezultatele preconizate ale învățării; ocupații;**
- ✓ **Fezabilitatea programului, gradul de realizare a rezultatelor învățării;**
- ✓ **Egalitate de șanse, luarea în considerare a nevoilor speciale ale studenților cu handicap etc., internaționalizare;**
- ✓ **Caracteristici speciale ale programelor (de exemplu, învățarea la distanță, on-line etc.);**
- ✓ **Implicarea studenților în asigurarea și îmbunătățirea calitatii;**
- ✓ **Gradul de angajare al studenților.**

Scara de măsurare a criteriilor

Două tipuri principale de scări de măsurare :

- ✓ **Primul grup este orientat spre conformitate și, de obicei, are trei valori posibile:**
  - **Îndeplinit (pozitiv)**
  - **Neîndeplinit (negativ)**
  - **Parțial îndeplinit (pozitiv cu condiții)**

- ✓ **Al doilea grup este orientat spre excelență – criteriile depășesc standardele minimale:**
  - **Excelent**
  - **Grad de încredere ridicată**
  - **Avansat**

Rezultatele evaluării

Raportul de evaluare conține un rezultat general al evaluării:

- ✓ **Acreditare:**
  - Acreditare
  - Neacreditare

- ✓ **Evaluare periodică:**
  - Re-acreditare cu încredere
  - Neacreditare
  - Re-acreditare cu încredere limitată (acreditare condiționată)

- ✓ **Consecințe/monitorizare**

Provocări și tendințe în asigurarea externă calității

Șapte factori de impact asupra proceselor de asigurare externă a calității:

- 1. Procesele de predare și învățare;**
- 2. Cercetarea;**
- 3. Managementul instituțional (asigurarea internă a calității, structura instituțională, strategia instituțională etc.);**
- 4. Sistemul național de învățământ superior și de asigurare a calității;**
- 5. Încrederea publicului;**
- 6. Internaționalizarea învățământului superior (învățământ superior transfrontalier, internaționalizarea în asigurarea calității învățământului superior etc.);**
- 7. Satisfacția asupra proceselor de asigurare a calității.**

CONSTATĂRI – tendințe

Asigurarea calității trebuie să răspundă pozitiv la schimbarea peisajului învățământului superior pentru a nu deveni un obstacol în procesul de modernizare și inovare a acestuia.

Principalele tendințele comune includ:

- ✓ accent mai puternic pe asigurarea internă a calității;
- ✓ implicarea mai activă a tuturor părților interesate;
- ✓ internaționalizarea în continuare a evaluării asigurării calității.

Agențiile de asigurare a calității trebuie să experimenteze proceduri de evaluare mai simple și mai flexibile care lasă responsabilitatea pentru asigurarea calității IIS și să se concentreze pe recomandări privind îmbunătățirea calității.

Este necesar ca procesele de asigurarea externă a calității să fie adaptate pentru a răspunde în mai mare măsură noilor forme de educație ne-tradițională: programe de studiu interdisciplinare, credite realizate prin învățare non-formală, programe oferite în parteneriat internațional, învățământ on-line, eLearning, la distanță, MOOC etc.

Strategii Europene în abordarea asigurării calității:

1. atenție sporită evaluării instituționale și optimizării proceselor de revizuire pentru a reduce "birocrației";
2. sporirea gradului de internaționalizare a evaluării;
3. identificarea excelenței în învățământul superior, încurajarea inovării și diseminarea bunelor practici;
4. intensificarea monitorizării rezultatelor și urmărirea activităților de QA pentru a măsura mai bine impactul acestora în îmbunătățirea calității;
5. extinderea domeniului de activitate al agențiilor QA prin oferirea de servicii consultanță, sesiuni de formare, consiliere pe metode de QA la IIS, și de elaborare de politici și strategii privind QA.

CONCLUZII - provocări

- ✓ Educația rămâne totuși în responsabilitatea autorităților naționale;
- ✓ Sistemele QA ar trebui să faciliteze colaborarea;
- ✓ Universitățile Europene ar putea fi un răspuns la colaborare;
- ✓ Sistemele QA ar trebui să contribuie la onestitate și realism;
- ✓ Universitățile ar trebui să fie oneste și realiste;
- ✓ Calitatea actului de predare/învățare nu poate fi măsurat;
- ✓ Populația de studenți mai diversă ca oricând;
- ✓ Furnizorii noi de educație sunt mai slabi dar mai agili;
- ✓ Trendul QA către evaluări instituționale;
- ✓ Dar, evaluarea de program este încă inima proceselor QA;
- ✓ Pericol de transformare a HE în centre de profit.

**AGENȚIA ROMÂNĂ
DE ASIGURARE A CALITĂȚII
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR**

**Vă mulțumim
pentru atenție și implicare**

**Evaluarea externă a studiilor universitare: de
la provocări la perspective**

ANACEC - 25 octombrie 2018